

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 678/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], toho času vo výkone trestu v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica-Králová, Sládkovičova 80, Banská Bystrica, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 3To/57/2016 z 23. júna 2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 28T/165/2015 zo 14. apríla 2016 uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona a zločinu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, za čo bol odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia a bol mu uložený ochranný dohľad na dobu 1 roka. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ 9. mája 2016 odvolanie. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 3To57/2016-652 z 23. júna 2016 tak, že ho zamietol (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“). Sťažovateľ podal proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Najvyšší súd uznesením č. k. 4Tdo/24/2019 z 26. júna 2019 dovolanie sťažovateľa odmietol. Rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 8. júla 2019.

2. Sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť doručenu ústavnému súdu 3. septembra 2019 doplnil osobne spísaným podaním doručeným ústavnému súdu 30. júla 2020.
3. Podaním doručeným ústavnému súdu 4. septembra 2020 právny zástupca sťažovateľa oznámil ukončenie zastúpenia sťažovateľa. S ohľadom na existenciu dôvodov odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku ústavný súd sťažovateľa na odstránenie tohto nedostatku nevyzýval.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta, že napadnutým rozhodnutím v spojení s rozsudkom okresného súdu boli porušené ním označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).
5. Podľa sťažovateľa napadnuté rozhodnutie krajského súdu je nedostatočne odôvodnené, keďže krajský súd sa v dostatočnej miere nevysporiadal s odvolacou argumentáciou.
6. V prvom rade sťažovateľ namieta, že krajský súd si v napadnutom rozhodnutí osvojil nesprávnu právnu kvalifikáciu konania sťažovateľa vykonanú okresným súdom a riadne neposúdil sťažovateľovu námietku o zmätočnosti výroku o vine a treste. Sťažovateľ tu poukazuje na to, že skutok, tak ako bol zadokumentovaný vykonaným dokazovaním, nevykazuje znaky obzvlášť závažného zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, z ktorého bol sťažovateľ uznaný vinným. Sťažovateľ tiež poukázal na zásadné pochybenia okresného súdu pri hodnotení dôkazov. Z dokazovania podľa názoru sťažovateľa nevyplývalo, že by ťažké zranenie poškodeného bolo v príčinnej súvislosti s úmyslom sťažovateľa zmocniť sa sumy 40 eur, ktorú mal poškodený pri sebe.
7. Sťažovateľ tiež poukazuje na nesprávnu právnu kvalifikáciu jeho konania ako prečinu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, keďže nebolo preukázané, že by jeho útok voči poškodenému bol motivovaný snahou pôsobiť na poškodeného v rámci súdneho alebo trestného konania, aby tento v budúcnosti konal v prospech sťažovateľa, resp. zdržal sa konania v jeho neprospech. V tejto súvislosti sťažovateľ namietal už v odvolaní aj porušenie svojho práva na obhajobu, keďže prečin marenia spravodlivosti nebol predmetom prípravného konania, a o tom, že bude stíhaný aj pre tento skutok, sa sťažovateľ dozvedel až „*pri záverečnom preštudovaní vyšetrovacieho spisu dňa 26. 11.2015*“. Z tohto dôvodu nemal možnosť v priebehu prípravného konania vyjadriť sa k tomuto skutku a navrhnúť dôkazy na svoju obranu, teda ani účinne realizovať svoje právo na obhajobu. Uvedenými námietkami sa krajský súd v napadnutom rozhodnutí v dostatočnej miere nezaoberal, iba poukázal na správnosť záverov okresného súdu, k námietke týkajúcej sa porušenia práva sťažovateľa na obhajobu nevenoval krajský súd žiadnu pozornosť.
8. Krajský súd podľa sťažovateľa nedostatočne preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov rozsudku okresného súdu a „*nedostatočne sa oboznámil so spisovým materiálom vo veci*“, keďže sa stotožnil s popisom skutku tak, ako bol uvedený v rozsudku okresného súdu. Podľa sťažovateľa popis skutku uvedený okresným súdom a následne prevzatý krajským súdom nezodpovedá vykonanému dokazovaniu a je v rozpore so závermi znaleckého posudku č. 129/2015 znalca MUDr. Jozefa Trgiňu, ktorým „*bolo bezpochyby preukázané, že poškodený nemal žiadne zranenia,*

ktoré by preukazovali, že poškodeného niekto napádal päťami, otvorenými dľaňami a kopaním do rôznych častí tela“, a taktiež zo znaleckého posudku „Kriminalistického a expertízneho ústavu PZ, odvetvie kriminalistická biológia a genetická analýza č. ČEZ: PPZ-KEÚ-SL-EXP-2015/356 nebolo v konaní preukázané, že by sťažovateľ poškodeného pomohol“. Sťažovateľ poukázal aj na rozpory vo výpovedi [REDAKOVANÉ] v prípravnom konaní a konaní pred súdom, ktoré sponchyňujú naplnenie skutkovej podstaty zločinu lúpeže, ktorý bol sťažovateľovi kladený za vinu.

9. V súvislosti s výsluchom [REDAKOVANÉ], ktorá bola na hlavnom pojednávaní vypočutá v procesnom postavení spoluobžalovanej, sťažovateľ namieta, že táto mala byť vypočutá v procesnom postavení svedkyne, keďže v čase jej výsluchu na hlavnom pojednávaní okresného súdu bola už medzi ňou a prokurátorom uzatvorená dohoda o vine a treste. Sťažovateľ sa v tejto súvislosti nestotožňuje s argumentáciou krajského súdu, podľa ktorého okresný súd postupoval v súlade so zákonom, keďže dohoda o vine a treste v čase výsluchu [REDAKOVANÉ] ešte nenadobudla právoplatnosť, a tvrdí, že krajský súd neuviedol žiadne zákonné ustanovenie, o ktoré by toto svoje tvrdenie oprel.

10. Sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie a rozhodovanie a priznať náhradu trov konania.

11. V doplnení ústavnej sťažnosti doručenom ústavnému súdu 30. júla 2020 sťažovateľ rozvinul svoju sťažnostnú argumentáciu o tvrdenia, že skutok, ktorý sa mu kladie za vinu, nespáchal a ani sa nikdy nestal, ide iba o „búdu“ pripravenú proti nemu ľuďmi z polície a prokuratúry v Žiline. Opätovne poukázal na nepravdivosť výpovede poškodeného aj spoluobžalovanej, ako aj na zaujatosť konajúcej sudkyne okresného súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

13. Ústavný súd v prvom rade podotýka, že v zmysle § 124 poslednej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (uznesenia najvyššieho súdu). Ústavný súd preto považoval dvojmesačnú lehotu v zmysle § 124 prvej vety zákona o ústavnom súde na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu v tomto prípade proti označenému uzneseniu krajského súdu za zachovanú.

14. Z podstaty princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú

všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07).

15. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

16. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

17. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

18. Podľa § 370 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému; ak sa rozhodnutie doručuje obvinenému aj jeho obhajcovi alebo zákonnému zástupcovi, plyní lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.

19. Ústavný súd k námietkam sťažovateľa v prvom rade uvádza, že tieto boli v rovnakom rozsahu, v akom tvoria obsah ústavnej sťažnosti, prednesené aj najvyššiemu súdu v rámci dovolania podaného sťažovateľom. Sťažovateľ, zastúpený v čase podania ústavnej sťažnosti kvalifikovaným právnym zástupcom z radov advokátov, však uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Tdo/24/2019 z 26. júna 2019, ktorým bolo jeho dovolanie odmietnuté, ústavnou sťažnosťou nenapadol. Uvedená skutočnosť vo významnej miere limituje možnosti ústavného súdu opätovne sa zaoberať meritom námietok, ktoré už boli predmetom rozhodovania najvyššieho súdu, a to s ohľadom na už zmienený princíp subsidiarity.

20. Sťažovateľ vo svojom dovolaní uplatnil námietku týkajúcu sa nesprávneho právneho posúdenia tak vo vzťahu ku skutku obzvlášť závažného zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, ako aj vo vzťahu ku skutku marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. písm. d) Trestného zákona. Keďže tieto námietky môžu zakladať dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ústavný súd s ohľadom na princíp subsidiarity nemal právomoc zaoberať sa nimi vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu.

21. Obdobný záver je s prihliadnutím na stabilizovanú rozhodovaciu prax ústavného súdu možné uplatniť aj vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, nezákonného výsluchu [REDAKOVANÉ] v procesnom postavení spoluobžalovanej a oneskoreného oboznámenia sťažovateľa s jeho obvinením pre prečin marenia spravodlivosti, ktoré sám sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti spojil s tvrdením o porušení jeho práva na obhajobu ako súčasť práva na spravodlivý proces, čo predstavuje dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (porovnaj IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 206/2020, III. ÚS 595/2021).

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa napadnutého uznesenia krajského súdu uvedeným v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút dovolania proti právoplatným rozhodnutiam vydaným v trestnom konaní poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa prípadných právnych pochybení súdu prvého stupňa, resp. odvolacieho súdu, ktoré potenciálne môžu predstavovať zásahy do základných práv a slobôd odsúdeného. Rozhodovanie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku patrí vždy najvyššiemu súdu. Sťažovateľ teda disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom právnom pochybení súdu prvého stupňa, resp. odvolacieho súdu prostredníctvom tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý aj využil, pričom o jeho dovolaní rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4Tdo/24/2019 z 26. júna 2019. Ochrana základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám sťažovateľa tak bol v konkrétnom prípade oprávnený a zároveň povinný poskytnúť najvyšší súd v rámci dovolacieho konania. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti napadnutému uzneseniu krajského súdu.

23. Požiadavka, aby v prípade, ak sa napáda rozhodnutie krajského súdu, bolo v ústavnej sťažnosti napadnuté aj meritórne rozhodnutie dovolacieho súdu, nie je ani v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva neprimeraná. Preto, ak v tejto veci sťažovateľ podal dovolanie, o ktorom najvyšší súd meritórne rozhodol, je potrebné jeho ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu, že smeruje len proti rozhodnutiu krajského súdu (a nie aj proti rozhodnutiu dovolacieho súdu). Podstatou je tu ochrana princípu právnej istoty ako jednej zo základných hodnôt právneho štátu. V zmysle tohto princípu nie je prijateľné, ak by v tej istej veci mohli popri sebe existovať dve odlišné rozhodnutia ústavného súdu a najvyššieho súdu (II. ÚS 365/2021).

24. Otázka, ako sa s uvedenými námietkami vyrovnal dovolací súd, nemôže byť predmetom prieskumu pred ústavným súdom v tomto konaní, pretože rozhodnutie dovolacieho súdu tu nebolo napadnuté. Z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

25. Pokiaľ sťažovateľ namietal v ústavnej sťažnosti nesprávnosť hodnotenia dôkazov zo skutkového hľadiska (spôsob vedenia útoku, poranenia spôsobené poškodenému, pomočenie poškodeného sťažovateľom), krajský súd poukázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu. Z jeho obsahu vyplýva, že okresný súd svoje skutkové zistenia opieral najmä o výpovede poškodeného a [REDAKOVANÉ]. Poškodený od počiatku vypovedal „v podstatných bodoch zhodne a jeho výpoveď korešponduje aj s výpoveďou spoluobvinenej [REDAKOVANÉ] a závermi znaleckého posudku znalca z odboru zdravotníctvo“. Okresný súd vo vzťahu k znaleckému dokazovaniu poukázal najmä na závery týkajúce sa najzávažnejšieho poranenia, a to „zlomeniny krčka stehennej kosti, ktoré vzniklo po sotení pádom na zem... Zo žiadneho iného dôkazu nevyplývalo, že by mal práve poškodený sám spadnúť na zem a následne utrpieť takéto poranenie....Útok v rozsahu, že bol bitý, kopaným udieraný päťami a otvorenou dlaňou oboma obvinenými bol potvrdený len v tom rozsahu, že mohlo ísť o údery menšej intenzity...“. K preukázaniu pomočenia poškodeného sťažovateľom okresný súd konštatoval, že túto skutočnosť potvrdzoval poškodený a spoluobžalovaná [REDAKOVANÉ], pričom k záverom znaleckého

ústavu okresný súd konštatoval, že záver „o nezistení DNA obžalovaného na odevných zvrškoch poškodeného, nie je v tomto smere podstatným pre rozhodnutie o vine“.

26. Odôvodnenie rozsudku okresného súdu, na ktoré krajský súd v napadnutom rozhodnutí v podstatnom poukázal, podľa názoru ústavného súdu v dostatočnej miere ozrejmuje, akými úvahami sa okresný súd (a sprostredkovane aj krajský súd) pri hodnotení dôkazov zaoberal a o aké dôkazy oprel svoj záver o vine sťažovateľa. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné v intenciách námietok uvedených v ústavnej sťažnosti pripomenúť, že pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy, ústavný súd v zásade nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015).

27. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú, za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (II. ÚS 78/05). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu však nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

28. Ústavný súd tiež dodáva, že záver súdu o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov, resp. niektorej výpovede, ktorý v prejednávanom prípade primerane vysvetlí, je prirodzeným výsledkom procesu voľného hodnotenia dôkazov a sám osebe neindikuje možnosť vysloviť porušenie označených práv len z dôvodu, že sťažovateľ sa domnieva, že niektoré dôkazy mali byť hodnotené rozdielne. Ako už bolo uvedené, ústavnému súdu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie a iné), resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej, keďže takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012)

29. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu